לא תלקט לעני · סמכינהו רחמנא לא תלקט לעני ולגר ודרשינן סמוכין לא תלקט אתה לעורך הענבים: **לזסיר עני על שלו** · עני הרשוי ליטול פאה ויש לו שדה הזסירו הכתוב להניח בה פאה: **לעבד** · כגון: **עשה עמי** · מלאכה ואינו זוכה אלא חזור על הפתחים: **בדלא ספקא** · לזון במעשה ידיה ולריך להוסיף משלו: **ופרכינן עבד נמי לא ספק ומשני עבדא דנכסוס כריסיס לא שוי** · עבד שאינו שוה לחם לאכלו: **לאריס למלי מתבני** · הלכך אינו מוסיף משלו אלא יחזור על הפתחים כי מי יכופנו לזון ולהפסיד שלו **אבל** אשה כך התנה עמה בכתובה "ואת תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי": **שגלה לערי מקלט** · שהרג בשוגג וגלה: **לבעדפס** · שמעשה ידיו עולפים על מזונותיו: **לא ליסקל מייסי** · ויהא ביד העבד שמאת יש יום שלא ימלא להשתכר: **וחי** · "ולא לא אחת הערים האל וחי": **כבודם בם מלך** · כל ישראל בני מלכים: **פנימס** · לעשה ותן דרכה לגאת ולסבב בעיר שאינה מסס ואין מכירין אותה להביא לה מלאכה בביתה אלא אם כן מסבבת בעיר למוות מלאכה להשתכר: **ומסברא** · דבדאמר ליה "עשה עמי" קא מייריי: **ועוד מאי שנא שני בלורם** · אפילו בשני שובבו כיון דא"ל "עשה עמי" הרי הן לו שני בלורם: **לא ספק** · אינו מוסיף: **מאן דמרחם אכני חרי אעבדא נמי מרחם** · דשייך במעות כאשה: לוה

דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' אליעזר דתם אלא דמיגו *דאי בעי מפקר לדהו לנכסיה והוי עני והוי ליה וקיימנן דזכי ליה לנפשיה זכי לחברייה אבל הכא לא, **ועד כאן לא קאמרי בבנן דתם אלא דכתיב** °לא תלקט לעני"=לא תלקט לו לעני אבל הכא לא, ור"א האי "לא תלקט" מאי עביד ליה? מיבעי ליה *להזהיר לעני על שלו: שאם ירצה שלא לזון כו': **שמעת מינה** *יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך? הכא במאי עסקינן דא"ל "צא מעשה ידיך למזונותיך" רבותא נבי אשה דאמר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך" אשה אמאי לא? אשה=בדלא ספקה, עבד נמי בדלא ספיק? *עבדא דנהום כרסיה לא שויא למריה ולמרתיה למאי מיתבעי? **הא שמעת** "עבד שגלה לערי מקלט אין רבו חייב לזונו ולא עוד אלא שמעשה ידיו לרבו" ש"מ יכול הרב לומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך" הכא במאי עסקינן דאמר לו "צא מעשה ידיך למזונותיך" אי הכי "מעשה ידיו" אמאי לרבו? להעדפה, להעדפה פשיטא? מהו דתימא כיון דכי לית ליה לא יהיב ליה כי אית ליה נמי לא לישקול מיניה, קמ"ל, וס"ש לעדי מקלט? סד"א דלמא לא היא. דיחויא בעלמא היא דרב פפא איה ליה בהדיא תופס לב"ח במקום שחב לאחריס לא קנה (כתובות דף פד:): **אלא** דכתיב לא תלקט לעני· וא"ת למ"ד בפ"ק דתמורה (דף ד:) כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד לא עביד מהני מ"כ קנה הענ' וי"ל דהכא בתר לא תלקט כתיב לעני ולגר תענוזר אותם משמע דלא קני וא"ת ולילף מהכא בעלמא דהמגביה מליאה לחבירו דלא קנה חבירו וי"ל דהכא סברא הוא שלא זכתה תורה לעני אלא מה שכל אחד מלקט לעורך עלמו ולרב חסדא דמפרש הכא דטעמייהו דרבנן משום דתופס לב"ח לא קני איכא למימר דמהכא ליף: **עבד** נמי בדלא ספיק · וא"ת אמו משום דלא ספיק יהא רבו חייב לזונו ולא יוכל לומר לו לא מעשה ידיך במזונותיך ועוד קשה הלשון דקאמר עבדא דנהום כרסיה לא שוי הוה ליה למימר בהדיא דלא מחייב לזונו דאמר ליה לא מעשה ידיך

דתנינן לקמן (דף יד.) הולך מנה לפלוני שאני חייב לו וכן בפקדון חייב באחריותו ואם בא לחזור איני חוזר אלמא במוב הוי הולך כזכי וגבי מתנה פסקינן בהדיא בסוף פירקין כל"ש הנשיא דהולך לאו מזכי וכן ברים השולח (לקמן נב:) אמר שליח מתנה כשליח הגמ(ה)והולך לאו מזכי וכיון דהולך לאו מזכי מן נמי לאו מזכי דאי הוי מזכי במתנה כמו גבי מלוה ופקדון אמאי תנן מן הכיון הכבר אשמועינן דאפילו הולך מזכי כ"ש מן מזכי דאפי' במתנה הוי מזכי ור"י הביא ראיה מתוספתא דקתני בהדיא מן מנה לפלוני שאני חייב לו אם פקדון שיש לו בידי וכן הולך כו' איני חוזר וחייב באחריותן מן מנה זה לפלוני מן שטר מתנה זו לפלוני אם הולך כו' ראה לחזור יחזור זכה מנה זו לפלוני התקבל מנה זו לפלוני ראה לחזור לא יחזור אלמא תניא בהדיא דבמתנה לא הוי מן מזכי: **דלמא** לא היא · דיחויא בעלמא היא דרב פפא איה ליה בהדיא תופס לב"ח במקום שחב לאחריס לא קנה (כתובות דף פד:): **אלא** דכתיב לא תלקט לעני· וא"ת למ"ד בפ"ק דתמורה (דף ד:) כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד לא עביד מהני מ"כ קנה הענ' וי"ל דהכא בתר לא תלקט כתיב לעני ולגר תענוזר אותם משמע דלא קני וא"ת ולילף מהכא בעלמא דהמגביה מליאה לחבירו דלא קנה חבירו וי"ל דהכא סברא הוא שלא זכתה תורה לעני אלא מה שכל אחד מלקט לעורך עלמו ולרב חסדא דמפרש הכא דטעמייהו דרבנן משום דתופס לב"ח לא קני איכא למימר דמהכא ליף: **עבד** נמי בדלא ספיק · וא"ת אמו משום דלא ספיק יהא רבו חייב לזונו ולא יוכל לומר לו לא מעשה ידיך במזונותיך ועוד קשה הלשון דקאמר עבדא דנהום כרסיה לא שוי הוה ליה למימר בהדיא דלא מחייב לזונו דאמר ליה לא מעשה ידיך

במזונותיך ואור"י דס"ד דרגילות הוא שעבד עלמו הולך ועובד את רבו אפילו כשאמר ליה לא מעשה ידיך במזונותיך משום הכי בעי למימר (אע"ג) דלא ספיק שיתחייב במזונות כיון שמ"מ עובדו משום הכי מהדר ליה בלשון זה עבדא דנהום כרסיה לא שוי כו' ולהכי קאמר לעיל ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך דאפי' מיירי דא"ל לא מעשה ידיך במזונותיך מ"מ כיון שעובדו היה לו להתחייב במזונותיו אי לאו משום דיכול ועוד דבלקא דעתיה דמיירי בלא אמר ליה דומיא דאשה דבדלא ספיק לא שכיח: **מאי** שנא לערי מקלט · פי' אי אמרת בשלמא יכול אשמועינן ערי מקלט דאע"ג דאמר רחמנא וחי עביד ליה חיותא טפי אפי' הכי יכול הרב לומר כו' אבל לענין העדפה לא משמע ליה דמשום וחי חיהוי העדפה דידיה: **מספקת** מאי למימרא כו' · אי אמרת בשלמא טלה בדספקא תנא סיפא דאמר לה לגלויי מילתא דאיכא בלא אמר לה אבל השתא דמוקמת רישא בדלא ספקא ולא תנא הך סיפא אלא לאשמועינן דבמספקא יכול לומר לה אלא מעשה ידיך במזונותיך מאי למימרא דאה איכא חידוש: **ומר** סבר אינו יכול · והא דקתני אי הוא לאחרות דוקא אלא כלומר שיהיה מעשה ידי לעצמו כמו לבן חורין: **כי** היכי דאנשי ומרחמי · הקשה ה"ר יצחק בן הר"מ דבפרק השולח (לקמן דף לז:) גבי עבד שנשבה ופדאו ישראל אחר שמעינן להו איפכא דקא אמרי רבנן לא שתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני לא דהא לשם בן חורין פרקיה לרבו ראשון לא דלמא מימעטי ולא פרקי ורשב"ג סבר כשם שמלוה לפדות בני חורין כן מלוה לפדות את העבדים ואומר ר"י דרבנן שמעון ב"ג סבר דלענין פדיון פרקי ליה טפי שלא יטמע בין העובדי כוכבים ורבנן סברי דלענין מזונות מרחמי עליה טפי שלא ברעב וגם כל א' יתן לו מעט לחם אבל בפדיון לריך הרבה ביחד: **אמר** רב המקדיש ידי עבדו · גרסינן ולא גרסינן המקדיש עבדו דהשתא יצא לאחרות כדאמר רב בהשולח (לקמן דף לח:) דליהוי עם קדוש קאמר וא"ת וכי היכי דמקדיש ידי עבדו אמרינן דהן קדושים למלאכתן הכי נמי כשהקדיש כל עבדו הוה לן למימר שהקדישו למלאכתו פיו לדבורו ידיו למעשה רגליו להילוכו דבענין זה תניא הקדש כדאמרינן בסוף פ"ק דנדרים (דף יג:) ואומר רבי יצחק דסברא הוא דלא נתכוין להקדישו למלאכתו לפי שיש חילוק במלאכתו שאין פיו ידיו ורגליו שוין במלאכתן הלכך אינה לן למימר דשחררו נתכוין דהוי הכל בענין אחד אי נמי י"ל דהתם כשמקדיש עבדו שמע יותר למיהוי עם קדוש דהא למלאכתו לא קאמר אבל מקדיש ידי עבדו הקדיש מלאכת ידיו דלא שייך למימר בענין אחר:

ולימא

עא א מיי' פ"ט מהל' עבדים הל' ז סמג עשין פב טוש"ע יד סימן רסז סעיף ב וסעיף כא:

עב ב ג ד ה מיי' פ"ז מהל' רוצח ושמירת נפש הל' ב סמג עשין סה:

עג ו ז מיי' שם טוש"ע י"ד סימן רסז סעיף כ:

עד ח מיי' פ"ז מהל' ערכין הל' יט:

מהרש"א

"יד כאן"

נ"ל

I דשה דמי ואיני זנך:

בבאשה

II דאי מדשה יכיל במזונותיך

תוספות רי"ד

שאם יוצה שלא לזון וכו' שם יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך כי אם פי' אלא חזור על הפתחים ואסיקנא בהתיא פלוגתא דרב ור' יוחנן דרב סבר אינו יכול ור' יוחנן סבר יכול וקי"ל רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן (אף) מפני שהוא קנייני:

מהרש"ל

נ"ל דאם יוצה לפטור אמר יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך

מהרש"ל

"המקדיש ידי עבדו" ה' הלכות ע"ל רב בענין המקדיש ידי עבדו

גמ' כי היכי דתנו ליה אינשי ומרחמין · עי' כ"ק ד' סח ע"א הד"ס דכתיב:

גי' מ"ד היכא